

Instytucje i usługi finansowe
Red.: Filip Grzegorzczak, Monika Szaraniec

Wykaz skrótów	13
Słowo wstępne	17
Rozdział I. Instytucje i usługi finansowe w prawie Unii Europejskiej – Filip Grzegorzczak	19
1. Jednolity rynek finansowy jako część rynku wewnętrznego Unii Europejskiej	19
1.1. Źródła prawa unijnego	19
1.1.1. Prawo pierwotne – swobody rynku wewnętrznego	19
1.1.2. Prawo pochodne – zasady jednolitego rynku finansowego UE	24
1.1.2.1. Zasada jednolitego zezwolenia (<i>principle of single license</i>)	25
1.1.2.2. Zasada wzajemnego uznawania (<i>principle of mutual recognition</i>)	27
1.1.2.3. Zasada nadzoru państwa pochodzenia (<i>principle of home country control</i>)	27
1.2. Polityka unijna w zakresie jednolitego rynku finansowego UE	28
1.3. Europejski System Banków Centralnych i Europejski Bank Centralny – wzmianka	30
2. Charakterystyka ogólna i przedmiot działalności instytucji finansowych	32
2.1. Sektor bankowy	32
2.1.1. Instytucje kredytowe	32
2.1.2. Instytucje pieniądza elektronicznego	35
2.1.3. Instytucje płatnicze	37
2.2. Sektor ubezpieczeniowy	39
2.2.1. Systematyka unijnej regulacji prawnej sektora ubezpieczeniowego	39
2.2.2. Zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	39

2.2.3. Instytucje pracowniczych programów emerytalnych – wzmianka	42
2.2.4. Zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż na życie	43
2.2.5. Zakłady reasekuracji	47
2.3. Sektor inwestycyjny	47
2.3.1. Systematyka regulacji prawnej rynku kapitałowego	47
2.3.2. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	48
2.3.3. Przedsiębiorstwa inwestycyjne	49
2.3.4. Podmioty rynku regulowanego – wzmianka	52
2.3.5. Emitenci	52
3. Podejmowanie działalności gospodarczej przez instytucje finansowe. ...	59
4. Swoboda przedsiębiorczości i świadczenia usług przez instytucje finansowe	64
5. Reorganizacja i likwidacja niektórych instytucji finansowych	67
5.1. Reorganizacja i likwidacja instytucji kredytowych	67
5.2. Reorganizacja i likwidacja zakładów ubezpieczeń	69
6. Wybrane zagadnienia nadzoru nad instytucjami finansowymi	70
6.1. Nadzór nad instytucjami kredytowymi	70
6.2. Nadzór nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji. Nadzór dodatkowy	72
6.3. Nadzór nad instytucjami rynku kapitałowego	75
6.4. Nadzór uzupełniający nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego	76
7. Ochrona interesów depozytariuszy, inwestorów i akcjonariuszy	78
7.1. Systemy gwarantowania depozytów	78
7.2. System ochrony inwestorów	79
7.3. Ochrona akcjonariuszy w sytuacji złożenia oferty przejęcia	80
8. Usługi finansowe w prawie Unii Europejskiej	82
8.1. Pojęcie usługi finansowej w prawie UE. Systematyka regulacji	82
8.2. Regulacja prawna niektórych umów o usługi finansowe	84
8.2.1. Usługi płatnicze	85
8.2.2. Usługi w zakresie wydawania i wykupu pieniądza elektronicznego	97
8.2.3. Usługi ubezpieczeniowe	97
8.2.3.1. Ubezpieczenia na życie	97
8.2.3.2. Ubezpieczenia inne niż na życie	100
8.2.3.3. Regulacja poszczególnych usług ubezpieczeniowych	101
8.2.3.4. Regulacja pośrednictwa ubezpieczeniowego i reasekuracyjnego	106
8.2.4. Usługi inwestycyjne	109

8.3. Ochrona konsumentów usług finansowych	111
8.3.1. Ochrona konsumentów usług finansowych w zakresie umów zawieranych na odległość	111
8.3.2. Kredyt konsumencki	118
Rozdział II. Instytucja i zadania organu nadzoru nad rynkiem finansowym – Monika Szaraniec	123
1. Wprowadzenie	123
2. Zadania Komisji Nadzoru Finansowego	126
3. Status prawny i organizacja Komisji Nadzoru Finansowego	129
Rozdział III. Banki, instytucje kredytowe oraz inne podmioty wykonujące czynności bankowe – Monika Szaraniec (1–6), Igor Styn (7–8)	133
1. Bank centralny – Narodowy Bank Polski	133
1.1. Cele i zadania ustawowe NBP	135
1.2. Organy NBP	136
2. Tworzenie banków krajowych	140
2.1. Banki państwowe	145
2.2. Banki spółdzielcze	147
2.3. Banki w formie spółek akcyjnych	151
3. Podejmowanie i prowadzenie działalności przez banki krajowe na terytorium państwa goszczącego oraz przez inne instytucje kredytowe na terytorium Polski	154
4. Tworzenie za granicą banku przez bank krajowy oraz tworzenie oddziału banku zagranicznego w kraju	158
5. Postępowanie naprawcze, likwidacyjne i upadłościowe banków	160
5.1. Postępowanie naprawcze – sanacja autonomiczna	161
5.2. Sanacja komisaryczna	162
5.3. Sanacja likwidacyjna poprzez przejęcie banku	163
5.4. Przymusowa likwidacja banku jako akt nadzoru ze strony KNF	165
5.5. Dobrowolna likwidacja banku	166
5.6. Upadłość banku	166
6. Inne podmioty wykonujące czynności bankowe (parabanki)	169
6.1. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	170
6.2. Pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe	173
6.3. Instytucja pieniądza elektronicznego	174
7. Banki hipoteczne	176
7.1. Czynności banku hipotecznego	177
7.2. Ograniczenia w działalności banku hipotecznego	181
7.3. Status wierzytelności zabezpieczających emisję listów zastawnych. Postępowanie przy upadłości banku hipotecznego	184

7.4. Rola i zadania powiernika jako instytucji nadzoru nad bankiem hipotecznym	186
8. Zrzeszanie, łączenie się i podział banków. Inne formy współdziałania banków	188
8.1. Zrzeszanie się banków	188
8.1.1. Dobrowolne zrzeszenia banków	188
8.1.2. Bankowe izby gospodarcze	190
8.1.3. Związki rewizyjne banków spółdzielczych	191
8.1.4. Przymusowe zrzeszenia banków spółdzielczych	191
8.2. Łączenie się banków. Nabycie przedsiębiorstwa bankowego	195
8.2.1. Łączenie się banków	195
8.2.2. Nabycie przedsiębiorstwa bankowego	199
8.3. Grupy bankowe	201
8.4. Podział banku	202
8.5. Inne formy współdziałania banków	202
8.5.1. Izby rozliczeniowe i konsorcja bankowe	203
8.5.2. Holdingi w rozumieniu Prawa bankowego	204
8.5.3. Konglomerat finansowy w rozumieniu ustawy o nadzorze uzupełniającym	208
Rozdział IV. Instytucje ubezpieczeniowe – zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji – Monika Szaraniec	212
1. Źródła prawa ubezpieczeń	212
2. Podmioty wykonujące działalność ubezpieczeniową i reasekuracyjną ..	213
2.1. Ogólne zasady tworzenia krajowych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej	213
2.2. Zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w formie spółki akcyjnej	219
2.3. Zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność w formie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	222
2.4. Zakłady reasekuracji	227
2.5. Zagraniczny zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji prowadzący działalność w formie głównego oddziału	229
2.6. Wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej w ramach swobody świadczenia usług	234
3. Łączenie się zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji	237
3.1. Plan łączenia się zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji ..	237
3.2. Umowa o przeniesienie portfela ubezpieczeń i reasekuracji	238
4. Postępowanie naprawcze i likwidacyjne zakładów ubezpieczeń i reasekuracji	241
4.1. Postępowanie naprawcze i ustanowienie kuratora nadzorującego ..	241

4.2. Ustanowienie zarządu komisarycznego	244
4.3. Likwidacja dobrowolna zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji	246
4.4. Zarządzenie likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji	247
4.5. Likwidacja głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub reasekuracji	249
4.6. Upadłość zakładu ubezpieczeń i reasekuracji	250
Rozdział V. Wybrane instytucje rynku kapitałowego	
– Filip Grzegorzczak (1–9), Monika Szaraniec (10–11)	253
1. Wprowadzenie	253
2. Giełda Papierów Wartościowych	256
3. Spółki prowadzące rynek pozagiełdowy	258
4. Giełda towarowa	258
5. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych	260
6. Firmy inwestycyjne i działalność maklerska	261
7. Emitenci i ich obowiązki informacyjne	263
8. Spółki publiczne	265
9. Fundusze inwestycyjne	267
10. Otwarte fundusze emerytalne	269
11. Pracownicze fundusze emerytalne	273
Rozdział VI. Rachunkowość instytucji finansowych – zagadnienia prawne – Jerzy Hejnar	276
Rozdział VII. Zagadnienia ogólne umów o świadczenie usług finansowych – Michał Łuc	297
1. Zawieranie umów i ich forma	298
2. Czynniki determinujące treść umów	312
3. Specyfika zobowiązań pieniężnych	318
4. Ochrona konsumenta usług finansowych – zagadnienia ogólne	325
Rozdział VIII. Umowy o usługi finansowe w sektorze bankowym – Urszula Walczak	331
1. Czynności bankowe – pojęcie i klasyfikacja	332
2. Umowa rachunku bankowego	334
2.1. Pojęcie rachunku bankowego	334
2.2. Zawarcie umowy i treść stosunku prawnego	334
2.3. Rodzaje rachunków bankowych	338
2.3.1. Rachunki rozliczeniowe	338
2.3.2. Rachunki lokat terminowych	339

2.3.3. Rachunki oszczędnościowe <i>sensu largo</i>	340
2.3.4. Rachunki powiernicze	343
2.4. Wygaśnięcie umowy rachunku bankowego	345
3. Rozliczenia pieniężne dokonywane przez banki	345
3.1. Czek gotówkowy	347
3.2. Czek rozrachunkowy	347
3.3. Polecenie przelewu	348
3.4. Polecenie zapłaty	348
3.5. Rozliczenia z użyciem kart płatniczych	350
4. Umowy w procesie kredytowania	353
4.1. Umowa kredytu	354
4.1.1. Pojęcie kredytu, procedura i zdolność kredytowa	354
4.1.2. Zawarcie umowy, treść stosunku prawnego	355
4.1.3. Rodzaje kredytów	357
4.1.4. Wygaśnięcie umowy kredytu	357
4.2. Umowa kredytu konsumenckiego	358
4.3. Umowa pożyczki	360
4.4. Udzielenie gwarancji bankowej	361
4.5. Otwarcie akredytywy	365
4.6. Poręczenie bankowe	369
Rozdział IX. Umowy o usługi finansowe w sektorze	
ubezpieczeniowym – Michał Łuc	372
1. Umowa ubezpieczenia	372
1.1. Zagadnienia wstępne	372
1.1.1. Ubezpieczenia gospodarcze i ubezpieczenia społeczne	372
1.1.2. Istota ubezpieczenia	373
1.1.3. Ubezpieczenia obowiązkowe i dobrowolne	374
1.1.4. Źródła prawa	375
1.1.5. Definicja umowy ubezpieczenia	375
1.1.6. Strony umowy ubezpieczenia i stosunku ubezpieczeniowego	376
1.1.7. Wypadek ubezpieczeniowy a zdarzenie losowe	377
1.1.8. Świadczenie ubezpieczyciela	378
1.2. Przepisy wspólne dla ubezpieczeń osobowych i majątkowych	378
1.2.1. Niedozwolone postanowienia umowne w umowie ubezpieczenia	379
1.2.2. Okres ochrony	380
1.2.3. Dokument ubezpieczenia	380
1.2.4. Data zawarcia umowy ubezpieczenia	381
1.2.5. Składka ubezpieczeniowa	382
1.2.6. Ochrona ubezpieczeniowa	383

1.2.7. Okoliczności mające wpływ na ryzyko wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego	384
1.2.8. Termin spełnienia świadczenia	387
1.2.9. Obowiązek powiadomienia ubezpieczającego o wypadku ..	387
1.2.10. Przedawnienie roszczeń wynikających z umowy ubezpieczenia	389
1.2.11. Postanowienia dodatkowe	391
1.3. Ubezpieczenia majątkowe	392
1.3.1. Istota ubezpieczenia majątkowego	392
1.3.2. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej	393
1.3.3. Zagadnienie ciągłości ochrony ubezpieczeniowej w razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia	394
1.3.4. Granice odpowiedzialności ubezpieczyciela	395
1.3.4.1. Suma ubezpieczenia	395
1.3.4.2. Wysokość poniesionej szkody	396
1.3.4.3. Wina ubezpieczającego	397
1.3.5. Obowiązek zmniejszenia szkody	398
1.3.6. Regres ubezpieczeniowy	398
1.4. Ubezpieczenia osobowe	399
1.4.1. Podział ubezpieczeń osobowych	399
1.4.2. Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia na życie	400
1.4.3. Osoby uposażone	400
1.4.4. Postanowienia dodatkowe	401
2. Umowy w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego	402
2.1. Pośrednictwo ubezpieczeniowe	402
2.2. Umowa agencyjna	403
2.2.1. Istota umowy agencyjnej	403
2.2.2. Wynagrodzenie przysługujące agentowi	404
2.2.3. Świadczenie wyrównawcze	406
2.2.4. Obowiązki ciążące na stronach umowy	407
2.2.5. Postanowienia dodatkowe	408
2.3. Umowy zawierane przez brokera ubezpieczeniowego	410
2.3.1. Umowa brokerska	410
2.3.1.1. Strony umowy	410
2.3.1.2. Obowiązki stron	410
2.3.1.3. Charakter prawny umowy	412
2.3.2. Porozumienie prowizyjne	412
3. Umowa asekuracji	413
3.1. Umowa reasekuracji (umowa cesji ryzyka)	413
3.1.1. Istota umowy reasekuracji	413
3.1.2. Rodzaje umów reasekuracji	414
3.2. Umowa retrocesji	416
3.3. Umowa koasekuracji	416

3.3.1. Istota umowy koasekuracji.....	416
3.3.2. Rodzaje umów koasekuracji.....	416
Rozdział X. Umowy w sektorze rynku kapitałowego – Michał Łuc.....	418
1. Umowy zawierane na rynku pierwotnym.....	418
1.1. Umowa o oferowanie maklerskich instrumentów finansowych	419
1.2. Umowa o subemisję inwestycyjną	420
1.3. Umowa o subemisję usługową	421
2. Umowy zawierane na rynku wtórnym.....	423
2.1. Umowa o świadczenie usług brokerskich	423
2.2. Umowa o zarządzanie portfelem	427
2.3. Umowa o doradztwo inwestycyjne.....	428
Indeks rzeczowy.....	429